

Magyar épített város

KÉTHETENKINT MEGJELENŐ LAP

KIADÓHIVATAL
BUDAPEST,
II. DONÁTI-U. 49., II. EM. 15.

ELŐFIZETÉS EGÉSZÉVRE 6 PENGŐ
58141. SZ. POSTATAKARÉK-CSEKKSZÁMLÁJÁRA KÜLDENDŐ

FELELŐS SZERKESZTŐ
ÉS KIADÓ
HÜTTL ARMIN
BUDAPEST, I., VERBÓCZY-U. 28

Újjászületés.

»Szükség néktek újonnan születnetek.«

János ev. 3, 7. v.

Szent titkot hallott az öreg Nikodémus, Izrael nagytekintélyű tanítója, Jézustól, a fiatal tanítótól, kit éjjel keresett fel azzal a kérdéssel: „Hogyan mehet be az ember az Isten országába?” „Szükség néktek újonnan születnetek” mondotta Jézus. Csak az újjászületésen keresztül juthat el az ember Isten országába. Lelkében kell megújulnia, hogy életének legfőbb célját elérje. E világra mindenki csak mint emberfia születik, ahhoz, hogy Isten fia legyen, újjá kell születnie a lélektől. Jézus megszületett test szerint is, de az Isten lelke betöltötte egész valóját és az ő elegele mindig az volt, hogy cselekedje annak akaratát, aki őt elküldötte. Ezzel az ő állandó Istenben való életével olyan új életet hozott az emberiségbe, mely az embereket újjá teremteni alkalmas volt. Csak akik Jézusra néznek és az ő nyomdokába lépnek, ismerik meg az Istent a maga örökkévaló szentségében és mennek be az ő országába.

Urunk üdvözítőnk azzal kezdte meg tanítói működését: Térjete meg, mert elközelített a mennyeknek országa! Nikodemusnak pedig azt mondja, hogy újjá kell születnie az embernek. Megtérés és újjászületés nélkül senki sem mehet be az Isten országába. Hogy ki hogyan és mikor tér meg és születik újjá, azt csak a jó Isten tudja. De a megtérésnek hatását és az újjászületésnek következményeit az ember is érezheti magában és láthatja másokon is.

Nemcsak a gyilkosoknak és rablóknak, a házasságtörőknek, az iszákosoknak és hazugoknak, a fősvényeknek és pazarlóknak van szükségük gyökeres megújulásra, de az önmagukkal megelégedett embereknek is, kik magukat jóknak tartják, kell megtérniök. A megtérés annyit jelent, hogy az

embernek egész erejével kell azon fáradoznia, hogy saját lelkében törje meg a gonosz hatalmát és álljon a jónak, az Isten akaratának a szolgálatába. Mindig Jézusra kell tekintenünk, az ő példáját kell követnünk, az ő nyomdokaiba kell lépünk, mert ő az Isten igaz gyermeke, a teremtés valódi koronája, az Isten lelkének igazi megtestesülése. A maga erejéből ezt a magasztos példát senki sem követheti, Isten lelke segíthet itt egyedül, ezért kell állandóan Isten szent lelkéért könyörögnünk, hogy egész szívünkkel Istenhez térhessünk.

A megtérés, az újjászületés Istennek csodálatos kegyelmi ajándéka. Az ő lelke, mint a szél megmozgatja az erdőnek fáit, meg akarja rázni az embereket is. Azért hirdetteti nekünk az ő szent igéjét, hogy ez járja át meg át a mi szívünket, mutassa meg a mi valódi képünket nekünk, tárja fel gyarlóságainkat, bűneinket és betegségeinket és ébressze fel bennünk a vágyat a tisztaság, az egészség, az engedelmesség és az istenes élet iránt.

Akinek lelkében ez a vágy lett urrá, az megtapasztalja Isten kegyelmét és megnyeri a lélek ajándékából azt, hogy új emberré lesz, ki az Urnak szolgálatában leli örömét és boldogságát. Csak ilyen újjászületett emberek lehetnek azután Istennek eszközei abban, hogy testvéreiknek is megmutassák az Isten országába vezető utat.

Karácsony, husvét és pünkösd bizonyítják, hogy Isten megsajnálta a bűnös emberiséget, megmutatta jóságos atyai ábrázatát, közölte üdvözítő akaratát és kínálja szerető lelkét gyermekeinek. Rajtunk áll, hogy Istennek felénk nyújtott kegyelme után epedő lélekkel óhajtozzunk, az ő szent lelkét kérjük és az új engedelmesség útjára lépünk. Újjá kell születnünk a lélektől és teremnünk kell a lélek gyümölcseit: a szeretetet, az örömet, a békességet, béketűrést, szivességet, jóságot, hűséget, szelidséget, mértékletességet Istennek dicsőségére és a magunk és testvéreink üdvösségére. Csak így juthatunk be az Isten országába és vezethetünk abba másokat is.

Az evangélikus öntudat útjelzői.*)

Zátonyos folyamtorkolatoknál, szirtes tengeröblökben érdekes módon védekeznek a hajósok. Hogy a hajó szirtre ne fusson, bójákat helyeznek el a szirték közelében. A bóják hatalmas vaslemezekből készült gömbök, a tengerfenékhez láncolva. Rajtuk csengők, harangok vannak, amelyek csilingelésükkel, kongatásukkal éjjel-nappal figyelmeztetik a hajóst a helyes útra. Némely bójákon finom, áramot fejlesztő szerkezet van, amely a hullámok mozgásától működésbe jön, áramot fejleszt s hosszú lámpasor jelzi a veszélytelen utat.

Az igazi, öntudatos evangélikusságnak is vannak ilyen bójái, útjelzői, amelyek jelzik számunkra a haladás biztos útját. Ezekből az útjelzőkből kívánok néhányat kidomborítani:

1. Hatalmas bérpalotában két ember beszélget a vallásról:

— Husz esztendeje lakom itt e bérpalotában és még senki sem tudja vallásomat! — veti oda az első.

— Én harminc esztendeje lakom itt — folytatja a második — és mégsem ismeri itt senki az én gazdagságomat, aranyaimat, gyémántjaimat! — Miért? — Mert nincsenek!! *Akiről husz esztendő alatt sem tudjuk meg, szomszédságunk dacára, hogy milyen vallású, annak egyáltalában nincsen semilyen vallása.*

Némelyek szegyenlik evangélikus vallásukat a másvallásuk között. Eltitkolják, s úgy tesznek, mintha ők is a többiek vallását követnék. Sőt jóízút kacagnak, ha evangélikus vallásukat esetleg gúnyolják. Ezek úgy cselekszenek, mint a régi Oroszország a maga Alaszkájával. Nem becsülte semmire, ridegnek, zordnak találta. Amikor az Egyesült Államok megvételekre jelentkeztek, nevetséges, potom árért, csaknem két kézzel nyujtották. Az Egyesült Államok aranybányát nyitottak Alaszkában, amelynek egy esztendei tiszta jövedelméből játszva fizették ki Oroszországot. — Aki resteli evangélikus vallását annak egyszerűsége miatt, úgy jár el, mint az egykori Orosz birodalom. *Mert jegyezze meg mindenki, hogy egyszerű, talán ridegnek tartott evangélikus vallásunk a leghatalmasabb lelki és erkölcsi aranybányákat rejti egyszerű külsője alatt.* Ezek miatt a mérhetetlenül nagy aranybányák miatt restelkedni igazán senkinek sincs oka.

Az igazi, öntudatos evangélikusság első útjelzőjén e sorok ragyognak: *Öntudatos evangélikus, ne szégyeld evangélikus vallásodat!*

2. Az orosz-japán háború alatt egy japán katonának levelet ad parancsnoka, hogy azt a szomszédos parancsnoksághoz vigye. Útközben orosz járőrrel találkozik. Az tüzel reá. A japán katona látva, hogy menthetetlen, mellét felhasítja s a levelet felhasított mellébe rejti. Az orosz járőr átkutatja a holttestet, nem talál nála semmit. A később jövő japán járőr azonban megtalálja a levelet és át is adja az illetékes parancsnokságnak,

amely még azon az éjszakán döntő diadalt aratott. A véres levelet ma a muzeumban őrzik.

Nekünk evangélikusoknak is van egy ilyen véres könyvünk: a biblia. Vér, tengernyi vér folyt e könyvért. A pogány császárok évszázadokon át való kegyetlenkedései, a vadállatok által széttépett, elégetett, keresztre kintott martirok ezrei és ezrei mind e szentkönyvért szenvedtek, vértettek. A harc folytatódott a középkorban: láncra verték a bibliát. Vald Péter, Viklef János, Husz János, Szavonarola Jeromos, Luther Márton, Zvingli Ulrich, Kálvin János mind e könyv felszabadításáért harcoltak, szenvedtek. A könyvért folytatott harcot betetőzték a protestáns üldözések, a kegyetlen Bertalan éjszakán legyilkolt protestánsok ezrei, kintókamrák áldozatai s a magyar gályarabok leirhatatlan szenvedései. Mindez egyetlen könyvért: a bibliáért történt!

A drága könyv sok helyen olvasatlanul hever a padláson, szekrények tetején. A második útjelzőn e sorok ragyognak: *öntudatos evangélikus nem szégyenli a legdrágább véren megmentett szentkönyv napenkénti olvasását!*

3. Az evangélikus üldözések évszázadai alatt tilos volt a megyéenként két-két engedélyezett ev. templomnak más községekből való felkeresése. Szigoruan büntették azokat, akiket ilyen bűnben „vétkesnek“ találtak. Kosdon 12 rhénusi forint, Veresegyházán hat, Szadán 12 frt volt a bírság. Hartyánban száz botütést mértek az ilyen templomlátogató „bűnösre“. Kísszentmiklóson három református lembert nyakuknál fogva oszlophoz kötözték. Vadosfán két evangélikus templomlátogatót lovakhoz kötve hurcoltak meg a vadosfai ev. templom előtt. Csodálatos! A legkeményebb bírságok dacára is buzgó evangélikusaink két-három napi járóföldről is felkeresték ev. templomainkat.

Ma templomaink gyakran konganak az ürességtől, pedig sem bot, sem pedig pénzfenyítés nem sujtja a templomlátogatókat. A harmadik bója ezt harangozza felénk: *öntudatos evangélikus, légy miniszter vagy utcaseprő, állandóan látogassa evangélikus templomainkat.*

4. Az egrí csillagvizsgáló elsőtitkelt toronyszobáskájában fényfolt jelent meg káprázó szemek előtt az asztallapon: majd mozgó alakot pillantottunk meg. Tükrök segítségével t. i. a szomszédos utcák mozgalmas képe vetítődött az asztallapra. Az egyik utcán éppen két ember rázta barátságosan egymást kezét, a másik utcasarkon pedig két inasféle rendezett parázs verekedést, nyilván nem is sejtve, hogy honnan figyelik őket. — A templomba sokan nem járnak, ellenben azt megfigyelik, hogy hogyan viselkednek kinn az életben a templomjárók és aszerint ítélnék. Jól emlékszem arra az esetre, amikor egy buzgó templomlátogató kezén eltűnt egy százezerkoronás (leromlott értékben). A templomkerülők ujongva mutattak az esetre:

— Hát ezért járunk mi a templomba, hogy ilyesmit tanuljunk! — mondogatták mindenfelé.

Jegyezzük meg jól, hogy az élet olyan, mint az egrí csillagvizsgálótorony kis szobáskája: sohasem tudjuk, hogy honnan, melyik oldalról figyelnek meg bennünket s azonnal készen vannak a le-sujtó itélettel.

*) Márc. 25-én Szegeden tartott diákkonferenciái előadás ki-vonata.

Egy téli délután az állomásra siettem, táskámmal a kezemben. Elcsusztam, elestem. Felpattanva az volt az első dolgom, hogy körülnézzek: látott-e valaki? Senkisémet volt az utcán. Amikor harmadnap visszatérve leszálok a vonatról, az első, akivel találkozom, érdeklődik, hogy nem ütöttem-e meg magamat esésben. Az egyik rokona látta esésemet az ablakon át. — *Sohasem tudjuk, hogy mikor, hol néznek ki az ablakon, hogy megfigyeljék tetteinket.*

A negyedik bójára ezt írom: *öntudatos templomlátogató evangélikus, ügyelj minden tetedre, mert sohasem tudod, hogy honnan kicsoda lát. De ha senki sem lát, akkor is lát a te Istened!*

5. Az orosz-japán háborúban az egyik japán tábornok parancsot kap: vegye fel a harcot az oroszokkal, de helyét semmiképpen el ne hagyja. A tábornok a parancs szellemében jár el, a harc hevében azonban üldözi az oroszokat s így elhagyja a helyét. A döntő győzelem után a tábornok megkapja a legnagyobb kitüntetést és két óra múlva — főbelövik kötelességszegés miatt. Japán a kötelességteljesítés országa.

Evangélikus hiveink közül sokan azon a véleményen vannak, hogy ha kifizetik az adót, tovább semmi kötelességük nincsen az egyházzal szemben. A többi a lelkész dolga. A lelkész legyen minden: adóvezető, végrehajtó. Ő hajtja a templomba a hiveket (a puritánoknál ez a presbiterek kimondott kötelessége volt). Az egyházban történelemért mindenben a lelkész a hibás. Ő a hibás, ha nincs gyülekezeti élet, — Ő, ha nem úgy sikerülnek a rendezett dolgok, ahogyan kellett volna sikerülniök. Ő a hibás a kitérésekért, reverzálisokért. Ő a hibás, ha nem épül fel azonnal a templom, vagyha van templom, miért nincsen renoválva. Ő a hibás, ha az egyházi épületek rossz karban vannak, dűledeznek, de viszont ha rendbehozatja azokat s valami teher háramlik ebből a gyülekezetre, ugyan kicsodán kell ütni, rúgni, azért, ha nem a lelkészen! Ő a hibás, ha van iskola, mert az teher, de ő a hibás, ha nincsen, hogy miért nincsen, amikor szükség van rá. Egy szóval mindenben, mindenért a lelkész a hibás és a hivek — édes Istenem! — „örüljön a pap, ha a templomba elmennek!“

Kicsoda védte meg Eger várát? — szoktam ilyenkor kérdezni. — Dobó István! — hangzik a válasz. Szeretném én azt a Dobó Istvánt látni, aki egymaga megtudta volna védeni Eger várát. De megvédte, mert mögötte voltak az egri hős férfiak és nők egyaránt. Az evangélikus egyház is egy vár. *Ez a vár feltétlenül el fog esni, ha védelmét egyedül és kizárólag a lelkészekre hárítják. A lelkész legyen vezér, de mögötte sorakozzék fel a gyülekezet minden tagja, a legkisebbtől a legnagyobbig.*

Ne gondolja magát senki sem olyan kicsinynek, hogy reá a vár védelmében nem volna szükség. Pár száz tagból álló zenekarban a flótás pihenni akart. Szájához tartotta hangszerét, de nem fujt bele. A karmester csendre intette a pár száz tagból álló zenekart és megkérdezte a flótástól, hogy miért nem szól a flótája. — Ne gondolja magát senkisémet a gyülekezetben olyan kicsiny kis „flótásnak“, hogy reá szükség ne volna.

De annyira nagyoknak se gondolja magát senki,

hogy neki a gyülekezetben csak jogai lennének és kötelességei nem. A puritánoknak pl. tilos volt vasárnap minden néven nevezendő mulatozás, lakmározás, kivételt képeznek az előkelők: „Ami a nemes és magas állású emberek lakomáit illeti“ — mondja a puritán tanítás — „azoknak sok mindent meg kell engedni, mert ők képviselik az Isten fenségét a földön!“ Ez az idő elmúlt. Ne gondolja egy magasállású ember sem, hogy egyedül ő képviseli az „Isten fenségét“ a földön. Neki is ugyanúgy vannak kötelességei egyházával szemben, mint a gyülekezet legkisebb „flótásának“, azzal a különbséggel, hogy neki, „nagyságánál és méltóságánál“ fogva kötelességeinek is „nagyságosabbaknak és méltóságosabbaknak“ kell lenniök.

Az ötödik bójára tehát ezt írom: *öntudatos evangélikus teljesítsd kötelességedet, akár kicsiny, akár nagy vagy is a gyülekezetben.*

6. Csodálkozva tekintettük meg Miskolc XVII. századból származó g. kel. templomát. A képálványon (ikonostácion) száz és néhány olajfestményt olvastunk össze. Művészi fafaragások, templomdiszkek, olajfestmények nagy száma azt sejtette velünk, hogy nagyszámú, gazdag gyülekezet templomában vagyunk. Meglepetésünkre útikönyvünk felvilágosít, hogy 1924-ben már csak tíz g. család élt az egykor népes, hatalmas gyülekezetből.

E gyülekezet nagy hibába esett: *azt hitte, elegendő lesz diszes, gyönyörű templomot emelni s ezzel már biztosítják egyházuk jövőjét, gyermekeik vallásos életére azonban már nem vigyáztak. A templom áll, a gyülekezet pedig halott.* Evangélikus vallásunk jutott az eszembe, amely az összes vallások közül a legtöbbet veszít kárunkra kötött reverzálisokban, áttérésekben. A veszteségek láttára egyesek fölényesen legyintenek: csak a férgesse hull, mondják. Szeretném én ezeket a felületes evangélikusokat a miskolci g. kel. templomba vezetni és ott felrázni dermedt álmukból: *ébredjétek, mert mi is így fogunk járni, ha gyermekeinkre nem vigyázunk jobban. A rák csekélyke seb az ember arcán, kezén, de ha nem vigyázunk, könnyen életünkbe kerül felületességünk. Reverzálisadások, kitérések is ma rákos betegségei egyházunknak, ha nem vigyázunk, előbb-utóbb életünkbe kerülhet a dolog.*

A hatodik bójára ezt írom: *az öntudatos evangélikus tisztában van azzal, hogy az egyház testén reverzális és kitérések rákosbetegsége pusztít, nem esik ugyan kétségbe, de teljes erejével gyógyítani igyekszik a rákos betegséget.*

7. Eger várának várfalait úgy építették, hogy mélyen a föld alatt a várfal közepén keskeny folyosók futnak köröskörül. E folyosókon beugró fülkék vannak, ahol egykor őrszemek álltak. Az őrszemek előtt a földön kifeszített felületű dob volt s rajta borsószemek. Mihelyt a borsószemek megmozdultak, az őrszemnek azonnal jelentenie kellett a még ma is meglévő szócsovéken át, hogy az ellenség már kezdi aknázni a falakat.

Az aknaharc nem egyenes dolog. Olyasfélének tartom, mint hogyha pl. meglesnék valakit a sötét éjszakában s aztán kettőt, hármat huznék a kezemben lévő doronggal az illető fejére és elfutnék. Ilyesféle nem egészen egyenes dolog a rever-

zális halászás háboruja is. A használatos eszközkhöz meg éppen szó fér. De ha már reánk erőltették ezt a sötét aknaharcot, fel kell vennünk a küzdelmet ellene, mert különben levegőbe röpíthetnek bennünket. Minden egyes evangélikusnak egy-egy őrszemnek kell lennie, aki figyel, hogy a körzetében nem indul-e meg ilyen aknaharc valamelyik ifjú vagy leány ellen. Ha igen, — miként az egri vár egykori őrszeme — azonnal értesítse nemcsak a lelkészt, hanem mozgósítsa a házasulandó egész rokonságát, atyjafiait, szóval ellenaknát kell ázni, hogy a támadás meghiusuljon.

A hetedik bójára ezt írom: *az öntudatos evangélikus őrszemnek érzi magát az ellenünk folytatott reverzális halászási aknaharcban és mint lelkiismeretes őrszem mindent megmozgat, hogy az aknaharc kudarccal végződjék.*

8. Az egyik egri földalatti folyosón márványtábla hirdeti, hogy néhány tiszt és ötven önként jelentkező közlegény lelte ott halálát. A törökök aláaknázták a falat s az önként jelentkező hősök vállalkoztak, hogy megakadályozzák a török akna felrobbantását. A török akna felrobbant s mindannyian ott lelték halálukat.

A reverzális aknaharc ellen felvenni a harcot nagyon kényes dolog. Könnyen veti oda a reverzális adó család:

— Mi közöd az én magánügyeimhez?! — S lesz belőle egy életre szóló harag, gyűlölet.

Mindennek dacára a nyolcadik bójára ezt írom: *az öntudatos evangélikus az egyházvédelmi harcban nem saját kárát mérlegeli, hanem evangélikus egyházának érdekeit.*

9. Vezetőnk a föld alá vezető és még ki nem tisztított folyosókra mutat:

— Ezek a folyosók a szomszédos várakhoz vezetnek. — Mond is két-három várnevet, amelyekhez a legnagyobb valószínűség szerint volt földalatti folyosója Eger várának.

Az ellenünk folytatott nehéz harcokban nem szabad megállnunk saját községünk területén. Ha a szükség úgy kívánja, meg kell keresnünk a szomszédos ev. gyülekezetekhez is az utat. Irjunk levelet a szomszédos gyülekezetek lelkészeihez, ismerőseinkhez, ha tudomásunkra jutó házasság alkalmával onnan fenyeget bennünket veszély.

A kilencedik bójára tehát ezt írom: *Az öntudatos evangélikus, ha az úgy úgy kívánja, felkeresi a szomszédos ev. gyülekezeteket is, a kárunkra kötendő reverzális leküzdésére.*

10. Mohamed, a keleti mondák szerint, a mennyországban járva, egy helyütt különös csigaféle rakást lát a mennyországban. Meg is kérdi:

— Mit keresnek ezek a csigák a mennyországban?

— Nem csigák ezek, — hangzik a meglepő válasz — hanem fülek. Azok a fülek, amelyek örömmel hallgatják az isteni tanításokat, tanácsokat. Ők örömmel vették, de a test, a lélek, a sziv már nem. A fülek így a mennyországba jutottak, a test azonban a kárhozatba.

Amint tovább halad Mohamed, észrevesz ismét egy különös rakást s ezek mintha halak lennének. Újból megkérdezi:

— Mit keresnek ezek a halak a mennyországban?

— Nem halak ezek, — hangzik a válasz — hanem nyelvek. Azok a nyelvek, amelyek örömmel beszéltek Isten ígéről, szép tanításokról, elvekről, de ők maguk mindig másképpen cselekedtek. A nyelvek a mennyországban kaptak elhelyezést, a test többi része azonban a kárhozatban.

Mosolyra keltő történet ez a keleti világból, de van háttere is. Egyházunk lelki, erkölcsi egyensúlyának talpra állítása érdekében évtizedek óta már annyi beszéd, tetszetősebbnél tetszetősebb gondolat hangzott el, képezte fülnek, nyelvnek kellemes vitáját, *hogyha csak a fülektől és nyelvektől függene evangélikus egyházunk sorsa, már régen a legvirulóbb helyzetben lennének gyülekezeteink.*

Befejezőképpen ezért írom a tizedik bójára: *ne füleddel és nyelvvel, hanem tetteiddel légy végre öntudatos evangélikus!*

Benkóczi Dániel.

Luther tételei a vagyorról.

Változatok Jézus Máté ev. 19—21-ben olvasható mondására: »Menj el, add el mindenedet és oszd szét a szegények között.«

1. Az Ur azzal, hogy minden eladásáról és elhagyásáról beszél, meg is engedi, sőt meg is parancsolja a vagyonyüjtést és a vagyonnal való rendelkezést.

2. Mert se eladásra, se elhagyásra nem volna módod, hogyha előbb semmit igaz uton nem szereztél volna és ha semmi nem lenne.

3. Másképp azt kellett volna mondania, hogy minden lopott, rabolt vagy nem igaz uton szerzett vagyont vissza kell adni.

4. Nyilvánvaló, hogy ugyanez a parancs következik a (tiz parancsolat) második tábláján levő »Ne lopj!« törvényből is. Gyűjts és szerezz!

5. Ez annyit tesz: a másét ne vedd el, de azért magadnak is legyen vagyond, vagy (amint Pál mondja) mindenki dolgozzék, hogy legyen valamije s hogy adhasson a szegényeknek.

6. Maga Pál is keze munkájával kereste kenyerét és vagyona is volt.

7. Mikor a házasságkötések ellen beszélt is, azt kívánta, hogy mindenkinek legyen felesége, mint mondja is: »Mindenki éljen a feleségével!«

8. Bizonyos az, hogy Krisztus nem azzal a szándékkal jött, hogy eltörölje a második tábla törvényeit, hanem hogy betöltse ezeket is.

9. A hatóságokat és az állami jogokat is mindenben megerősíti. Még Pilátus előtt azt mondja: »Ezenfelül azt is megteheted«...

10. Eretnekség tehát az, ha a szerzetesek azt vélik, hogy Krisztus evangéliuma másként meg nem tartható, csak a második tábla megvetése, a nőtlenység és a szegénység bevezetése árán.

11. Az azonban, amit állítanak, hogy t. i. ők maguk mindenüket eladták és elhagyták, képmutatás és hatalmas hazugság.

12. Mert ha nem volna az, akkor mások adományából vagy saját keresetükből kellene élniök, mint az magától értetődik és a tapasztalat is megköveteli.

13. De amikor esznek, isznak, ruhájuk és lakásuk van, nyilvánvaló, hogy nem adták el és nem

hagyták el mindenüket, hanem van mindenük és mindennek hasznát veszik.

14. Legszebb azonban az az állapot, hogy most lomhán és gond nélkül élnek mások vagyonából. És a szegénységből, meg a mindentelhagyásból azt csinálták, hogy közös vagyonuk van.

15. Ez a legnagyobb módja annak, hogy az ember ott hagyja a maga szerény és bizonytalan vagyonát s annak helyébe másokét, még pedig sokkal biztosabbat és sokkal többet szerezzen.

16. Pedig mikor Krisztus azt mondta, hogy mindent el kell adni és el kell hagyni, kétségtelen, hogy az idegen és a közös vagyonra ezt még inkább vonatkoztatta, mint a saját vagyonra.

17. Azért, ha a szerzetesek csakugyan el akarnak mindent adni és hagyni, akkor szaladjanak ki a világból.

18. Ha csakugyan elhagynak mindent, akkor olyan helyre kell menniök, ahol az emberek nem élnek, nem esznek, nem isznak, nincs ruhára vagy lakásra szükségük.

19. Mert az élet, hogy t. i. élsz, eszel, ruhád, lakásod, órád és hasonló javaid vannak, amiknek hasznukat veszed, a használat következtében tulajdonaid.

20. Ha nem a teid, akkor tolvaj és rabló vagy, másokét eszed meg és a magadé gyanánt visszaélsz velük.

21. Krisztus minden elhagyásáról és eladásáról az első tábla (parancsai) miatt beszélt, vagyis a vallás és a hit nyilvános ügye miatt.

22. Mert a mennyek országa gyöngyét (az első tábla parancsa) kell megvenni és megtartani, azért kell eladni a földet s azért kell elhagyni és elveszteni mindent.

23. Azt, amit a második tábla értelmében igaz uton szereztél és birsz ebben az életben, az első tábláért, vagyis az örök életért kell jó kedvvel elvesztened.

24. Ha nem az első tábla vagy a vallás ügyéről van szó, akkor minden vagyont szerezni, őrizni, védni és gondozni kell.

25. Mert az a kötelességünk, hogy a második táblának engedelmeskedjünk, ami azt jelenti, hogy isteni és természeti törvény szerint kell gondoskodnunk testünkről, életünkről, azért kell táplálkoznunk, védekeznünk és gondoznunk (is mindakettőt).

26. Ha nem az első tábla, vagyis a vallás ügyéről van szó s ha valaki övére gondot nem visel, az hitét megtagadja és rosszabb a hitetlennél. Krisztus is azt mondja: Amit Isten összekötött, ember szét nem válassza.

27. Ez azt jelenti, hogy aki az övéit elhagyja s vagyonát eladja, a második táblán kívül az első ellen is vétkezik.

28. Vagy ellenkezőleg: aki Isten ügyében mondja azt magának, övéinek vagy vagyonának: Nem ismerlek benneteket, — az nemcsak az első táblát tartja meg, hanem a másodikat is.

29. Mert ha az első tábláról van szó, Isten ellenére igaztalanul tartaná meg az, amit Istenről kapott, a amit a második tábla parancsa szerint joggal mondhat a magáénak.

30. A vallás ügyeit kivéve ugyanis a keresztény is ennek a világnak a polgára s azt tartozik tenni

és cselekedni, amit a második tábla szerint állama követel tőle.

1539. május 9-én tartott disputációra készült tételeinek az első része.

Fordította s közli

Sz. L.

Többférjűség és többnejűség az efezusi levélben?

Pál apostol efezusi levele 5. fejezete többféle intése között az asszonyokhoz és a férfiakhoz intézettek is található. Egy olyan olvasónk, aki csak magyarul tud, egyik újabb bibliafordításunkból azt a részére megdöbbentő újságot olvasta ki, hogy Pál apostol úgy ír az efezusiaknak, mintha asszonyaiknak több férjük, férfiaknak pedig több feleségük lett volna. Azt kérde tehát tőlünk, hogy is áll ez a dolog?

Kérdésére nem lehet más a felelet, mint az, hogy Jézus és a kereszténység kezdettől fogva azon az elvi állásponton áll, hogy keresztény férfinak csak egy felesége, keresztény nőnek csak egy férje lehet. Ennek az elvi követelménynek a valóságos állapot is körülbelül megfelelt. Szó sem lehet tehát arról, hogy Pál apostol Efezusban azzal a körülménnyel számolt volna, hogy ott a férfiaknak több feleségük, az asszonyoknak több férjük volt, még kevésbé lehet és szabad tehát azt tételezni fel róla, hogy ezt a polyandrisztikus és polygamisztikus állapotot esetleg helyeselje is. Ilyen feltevésre sem történeti adatok, sem az efezusi levél igazi szövegei nem nyújtanak semmiféle alapot.

Hogy azonban a magyar fordításokból ilyesmit lehet kiolvasni, az kétségtelen.

Ha a régiakat figyelmen kívül hagyjuk, a brit és külföldi bibliatársulat által terjesztett, 1894-ben megjelent »az eredeti szöveggel egybevetett és átdolgozott« kiadásban ezek az intések így kezdődnek:

»Ti asszonyok! saját férjeiteknek engedelmeskedjete, mint az Urnak.«

»Férfiak, szeressétek feleségeiteket, miképen Krisztus is szeretete az egyházat!«

Az ugyancsak a brit és külföldi bibliatársulat által újabban terjesztett, Czeglédy Sándor által készített fordításban az intések így hangszanak:

»Ti asszonyok, úgy engedelmeskedjete saját férjeiteknek, mint az Urnak!«

»Férfiak, úgy szeressétek feleségeiteket, mint Krisztus is szeretete az egyházat.«

Raffay Sándor püspök fordításában a két helyet így olvassuk:

»Ti asszonyok, (engedelmeskedjete) férjeiteknek, mint az Urnak.«

»Ti férjek, szeressétek feleségeiteket, mint ahogy Krisztus is szeretete a gyülekezetet.«

Az egybehangzás tökéletes. Mind a három új fordításban az asszonyok férjeiről és a férjek feleségeiről van szó. Ha a szóban forgó birtokviszonyt az eredeti szövegben vesszük szemüvegre, abból nyilvánvaló, hogy az apostol Efezusban azt az állapotot tételezi fel, hogy minden asszonynak csak egy férje és minden férfinak csak egy felesége van. A magyar fordítók kifejezéséből viszont kétségtelenül kiolvasható az is, mintha az asszonyoknak férjeik, — a férfiaknak feleségeik — tehát több férjük, illetve több feleségük lett vagy lehetett volna.

A magyar nyelv a birtokviszonyt köztudomás szerint igen finoman, sokoldalúan és röviden fejezi ki. Az egy birtokos egy birtok esetét így ragozza: férjem, férjed, férje. Ha egy birtokosnak több birtoka van, akkor a ragozás így történik: férjeim, férjeid, férjei. Ezek sem lehetetlen esetek, csakhogy vagy nőközösséget, vagy férj-közösséget fejeznek ki, vagy csak olyan asszonyokra vonatkoznak, akiknek egy monogám társadalomban egymástól volt több férjük. Ha a nő vagy a férfiközösség vonalában megyünk át a többesszámba, akkor a ragozás ez: férjeink, férjeitek, férjeik. Így tettek a fent nevezett bibliafordítók. Ha ellenben monogám értelemben akarjuk azt kifejezni, hogy több asszonyról van szó, de mind-egyiknek csak egy-egy férje van, akkor azt magyarul nem a »saját« névmással határozzuk körül, hanem a férjem, férjed, férje ragozást folytatjuk tovább: férjünk,

férjetek, férjük formájában. Ez jelenti magyarul precízen és röviden azt a birtokviszonyt, mikor több birtokosról van szó, de ezeknek közösen vagy külön-külön csak egy vagy csak egy-egy birtok van. A birtokos ragba bekerülő i mindig több birtokot jelent, ami ebben az esetben magyarul is a görög homouziusz és homoiuziosz jelentős i-jévé válhatik s monogamisztikus házassági rend helyett polyanđrisztikus vagy polygamisztikus családi viszonyt jelenthet. A fenti fordítások tehát alapos okot szolgáltatnak a félreértésre.

Nevezetes, hogy a csapdát az újabb újszövetségfordítók közül csak Masznyik Endre logikája és nyelvérzéke érezte meg. Ő fordításában határozottan kizárta a félreértés lehetőségét, mert a két intést így fordította:

»Az asszony férjének, akárcsak az Urnak, úgy engedelmeskedjék.«

»S te férj, szintén szeresd a feleségedet, ahogy Krisztus is szerette egyházát.«

Mint látható, Masznyik úgy került meg a félreértés veszedelmét, hogy a többszámú intést egyszámba tette át, amiben csak az a hiba, hogy az egyszámba való átmenetelre egy szöveg sem adott neki jogot.

A tényállás e vázlatát után négy új fordítás mellett is fennmarad az a kérdés, hogy hogyan kell magyarul helyesen fordítani azt, amit az apostol mond, hogy t. i. minden asszony engedelmeskedjék az urának és minden férfi szeresse a feleségét. Azt hiszem, csak úgy, hogy:

»Ti asszonyok engedelmeskedjétek férjetekeknek... és

»Ti férfiak szeressétek feleségeket!«

mert magyarul ez a fordítás felel meg a több birtokos és egy-egy vagy külön-külön egy birtok birtokviszonyának.

Az eddigi fordítók — Masznyik kivételével — a több birtokos több birtok viszonyára csúsztak át fordításukban, ez a fordítás pedig kizárja a több birtok lehetőségét. A több birtokos és az egy közös birtok, tehát a férjközösség vagy a nőközösség felvételének a lehetősége, magyarul a több birtokos és egy-egy birtok viszonyának a kifejezhetetlensége miatt nem zárható ki az egyszerű birtokos ragozással. Mégsem tévedhet senki erre a feltevésre, mert az asszonyok és a férfiak párhuzamba helyezése lehetetlenné teszi az intések ily irányban való félreértését. A többnejűség felvétele a kereszténység keltekezése idején nem egészen abszurd gondolat, azért ennek a feltételezését feltétlenül ki kell zárni a fordítások korrigálásával.

Sz. L.

A német evangélikus egyház átszervezése

a »Deutsche Christen« követeléseinek értelmében a következő alapelvek szerint történik:

1. A német birodalmi egyházba beletartoznak az evangélikus és a református egyházak is, még pedig anélkül, hogy jellegükön bármi változtatás történne.

2. Ez az egyház nem lesz sem államegyház, sem olyan egyház, amely állam akar lenni az államban, hanem olyan evangélikus birodalmi egyház, amely hittel elismeri a nemzeti szocialista állam fenségét és a 3. birodalomban az evangéliumot hirdeti.

3. Az evangélikus birodalmi egyházba csak német keresztények tartozhatnak, azaz olyan keresztények, akik áriafajuk. A külföldön lakó német ária-keresztényekkel is fenntartja ez az egyház a kapcsolatait, az idegen fajuk számára való igehirdetést azonban a külmiszió kötelességének tartja.

4. Az átszervezett egyház se a reakció fészke, se demokratikus-parlamentáris társalgó nem lehet.

5. Az evangélikus birodalmi egyházat a nép bizalma tartja fenn s a birodalmi püspök vezeti.

6. Legfeljebb tíz tartománya lesz, amelyek élén tartományi püspökök állanak.

7. A birodalmi püspök a hívek nagy többségére való tekintettel mindig lutheránus, de lesz állandó református helyettese is.

8. A birodalmi püspök székhelye Wittenberg. Luther városa lesz s a wittenbergi vártemplomban lesz a temploma.

9. A birodalmi egyház megalakulása és a birodalmi püspök választása 1933. október 31-én lesz. A birodalmi püspököt a »Deutsche Christen« tagjai közül kell választani. Választásában minden állami szavazati joggal bíró

hívó részt vehet. Nincs választójoguk a nem ária származású keresztényeknek.

10. A birodalmi egyház további kiépítése a birodalmi püspök feladata.

A »Deutsche Christen« alapelvei közt több olyan van, amely az eddigi általános keresztény és evangélikus felfogással ellentétes. Erőszakos az a követelésük, hogy a birodalmi püspököt közülük kell választani. Ennél azonban sokkal fontosabb az, hogy az ária és a nem ária keresztények között olyan éles határvonalat húz, aminek sem Jézus, sem Pál apostol evangéliuma szerint nincs semmi jogosultsága s amivel a német birodalmi egyház valósággal kizárná magát minden egyetemességre törekvő keresztény mozgalomból. Jelentős erőátcsoportosítás az, hogy a mostani demokratikus egyházszervezetből episzkopális, azaz hierarchikus vezetésre akarnak áttérni, ami viszont az evangélikus egyházban általánosan vallott egyetemes papság feléval ellenkezik. Ily értelmű ellenvetéseket emel az »Allgemeine evang. luth. Kirchenzeitung«, a németországi ortodox lutheránusok lapja az alapelvek ellen. D. Wilhelm von Pechmann báró, a bajor evangélikus egyház vezetője pedig egyenesen visszalépett állásától s felháborodással tagadta meg közreműködését ezekben a reformokban. Lemondását és tiltakozását a bajor evang. egyház zsinatához intézett nyílt levelében azzal indokolta, hogy a »Deutsche Christen« által követelt birodalmi egyház négyszáz éve áll már, nincs tehát semmi értelme annak a követelésnek, hogy ezt az egyházat meg kell alapítani. Ami pedig a meglévő egyház rendjének az átszervezését illeti, egyenesen szégyenletes az evangélikus egyházra nézve, hogy ezt kívülről akarják rákényszeríteni s hogy az egyházon belül is vannak olyanok, akik ezeket a törekvéseket támogatják. Pechmann báró nézete az, hogy az átszervezés ugyanolyan felforgatás, aminő egyszer már meg akarta semmisíteni Luther művét s óvja tőle az egyházat. Ovása az átszervezés menetét természetesen nem akadályozza meg. Kapler, porosz egyházi elnök, Marahrens püspök, Hesse tanügyi igazgató és Müller lelkész, Hitler kancellár megbízottja, tovább dolgoztak az új egyház szervezési szabályain.

Közben a »Deutsche Christen« eredetileg felállított tíz pontja meglehetősen módosítást szenvedett. Az átszervezést előkészítő bizottság három tagja D. Bodelschwingh Gusztávot, a nagy Bodelschwinghnek, a betheli szeretetintézmények alapítójának és kiépítőjének a fiát egyszerűen birodalmi püspökké nevezte ki. A kinevezés ellen Müller lelkész, Hitler megbízottja természetesen tiltakozott, Bodelschwingh birodalmi püspököt azonban a német egyházi közvélemény szinte egyöntetű bizalommal üdvözölte. Ezzel a kinevezéssel a »Deutsche Christen« több fantasztikusnak látszó tervezetése kutba esett s ha Bodelschwingh állásában tartani tudja magát, akkor valószínű, hogy a német egyház átszervezése nem lesz olyan radikális, mint amilyennek a Hitler-párti evangélikusok tervezték.

Viszonosság az evang. teológiában.

A győri lelkészi értekezleten felmerült az a fontos probléma, hogy a régi Magyarország területén fennállott teológiák között miért nincs semmi viszonosság abban az irányban, hogy teológiai hallgatóikat kölcsönösen felvegyék és szemesztereiket kölcsönösen beszámítsák?! Miért nem lehetséges az, hogy akármely pozsonyi teológus Sopronba tanulmányai hátrálatása, fél-évek vesztese nélkül beiratkozhassék? Miért nem adjuk meg a módját annak, hogy teológusaink egyike vagy másika német vagy finn egyetemek helyett az ősi pozsonyi teológiát is felkereshesse, ahol olyan eleven egyházi életet láthat és olyan diakonissza intézetet tanulmányozhat, amilyen se minden német, se minden svéd vagy finn egyetemi városban nincsen?!

A magyar teológus mehet bárhová a világon, tanulhat bárhol egy pár félévet anélkül, hogy ez tanulmányai befejezésében hátrább vetné. A szlovenszkoói magyar teológus mehet Kinába vagy Japánba teológusnak, ha azonban Sopronba megy, akkor ott eltöltött szemeszterei odahaza semmibe számítódnak!... Sopron Pozsonytól lelkileg távolabb van, mint akármelyiktől akármelyik

külső országbeli evangélikus teológia. Lehet ez? Tűrhető ez? Származik ebből valakire valami jó? Van ebből nekünk vagy fiainknak hasznuk? Összeegyeztethető-e ez az állapot az evangélium követelései, egyházunk múltjával, négy százéves összeforrtságával, holnapunk vagy holnaputánunk követeléseiivel?

Ugy tudjuk s ezt Endreffy János felsőszelii lelkész, ki a győri konferencián a viszonzóság eme szégyenletes hiányát szóba hozta, okmányilag is igazolta, hogy a szlovenszkói evangélikus egyház kívánja e tekintetben a viszonzóságot, hogy ez az egyház nem vetne gátat teológusai soproni vendéghallgatásának. Ugy tudjuk, hogy a pozsonyi evang. teológia is természetesnek tartja ezt a viszonzóságot s nem zárkozik el a soproni teológusok félveinek a teljes beszámítása elől, ha e tekintetben a soproni fakultás részéről viszonzóságra számíthat.

S hisszük, mert az ellenkezőt elgondolnunk is lehetetlen, hogy a soproni teológiai fakultás és magyarhoni evang. egyházunk is fenntartás nélkül ezen az állásponton áll. Miért nem teszi meg tehát egyik se azt az egy szükséges lépést a másik felé? Miért nem mondja ki hát ebben a kérdésben egyik sem azt az első szót, amelyből a teljes és tökéletes megegyezés származhatik?

A feltétlen megegyezésnek csak egy szépséghibája van. Az, hogy a soproni teológia ma fakultás s így a pozsonyi teológiánál, amely ma is csak egyházi teológiai akadémia, cimben egy árnyalattal több. Ok és jog lehet ez a viszonzóság megtagadására, amely egyházaink múltjából folyik s amelyet mai és jövődöbeli egymásrataltságnak megkövetel? Es nem tudnák szlovenszkói evangélikus testvéreink egy kis céltudatos akarattal a pozsonyi teológiát, magyarhoni egyházunk e régi gyöngyét s mindkét más teológiánkat messze felülmúló becézett intézményét a soproni fakultással külsőleg is egy nivóra hozni?! ... Nincs a szlovenszkói evangélikusságnak joga és módja arra, hogy egyetlen teológiája számára megszerezze a fakultási jogokat, a doktori avatások jogát?

Azt hisszük, hogy Endreffy János győri feljajdulásával tulajdonkép máris nyitott kapukat döngtet s hogy a szlovenszkói és a magyarhoni két teológia és evangélikus egyház csak ezt az alkalmat várta a természetes viszonzóság azonnali kimondására s a vele kapcsolatos kérdések azonnali elintézésére.

—sz.

Levél a Szerkesztőhöz.

Nagytiszteletű Szerkesztő Ur!

A HÉV. legutolsó, 1933. június 1-i számában beszámolót közöl a budai evang. egyház folyó évi május hó 23-án tartott közgyűléséről. A közgyűlésen — a beszámoló szerint — Dr. Varsányi Mátyás lelkész oda nyilatkozott, hogy felfüggesztése idején tőlem a befolyt stólajövedelmekből nem részesedett. Ezzel szemben a történeti hűség kedvéért, hogy b. lapja olvasótábora kellőleg informálva legyen, kénytelen vagyok megállapítani azt, hogy Varsányi nemcsak a befolyt stólajövedelmekből, hanem a kórházi szolgálatokért havonként kiutalt kórházi tiszteltdíjakból is részesedett, ami az 1931. év folyamán összesen kb. 1000 pengőt (Egyezer P-t) tett ki. Ennek hitelességét megőrzött feljegyzésekkel és tanukkal is igazolni tudom. Igazán csodálkozom, hogy Varsányi lelkész erről a — meglehetősen tekintélyes — jövedelméről időközben teljességgel megfeledkezett.

Kiváló tisztelettel

Fürst Ervin

lelkész.

Dr. Batizfalvi főorvos, fogorvos magán fogorvos intézetében vállalkozik fog- és szájbetegségben szenvedő egyháztagjaink szakavatott gondos és mérsékelt áron való kezelésére, mindennemű fog pótlására. Szükség esetén részletfizetésre. Forduljunk hozzá teljes bizalommal. Muzeum-körút 27. szám.

Születés — halál.

— Karl Gerok. —

Amikor születted
Sírásra nyílt ajkad,
Hű szívek azonban
Örömmel fogadtak.
Amíg meghalsz élj úgy,
hogy mehess békével,
aki meg itt marad,
híven sirathasson
megszedett szívével!

For. Szimonidesz Lajos.

A budai ev. tanulóifjuság iskolai évről istentisztelete vasárnapon, június 25-én reggel 8 órakor lesz a várbeli ev. templomban. Végzi Reif Pál vallás-tanár. Minden tanuló kötelezve van a megjelenésre.

Kedves olvasóinktól jelen számunkkal a nyári szünetre búcsút veszünk. Reméljük, hogy szeptemberben újra megkezdhetjük pihent erővel és jókedvvel egyházunk érdekében munkásságunkat. Olvasóinkat Isten atyai gondviselésébe ajánlottan megköszönjük nekik eddigi támogatásukat és kérjük őket, hogy őrizzék meg továbbra is lapunk iránt való hűséges szeretetüket, küldjék be a hátralékos előfizetési díjakat és szíves érdeklődésükkel és lelkes pártfogásukkal tegyék a jövőben is lehetővé közérdekű munkánkat, Isten Velünk!

Eljegyzés. Dr. Schmeisz Béla, fővárosi iskolaorvos, hívünk, eljegyezte jövődö élettársának Báthori Ilust, egyházunk volt másodfelügyelőjének Báthori Károlynak leányát. Örvendező szívvel gondolunk a jegyespárra és a szülőkre és a tervezett frigyre Isten gazdag áldását kérjük.

Budai ev. iskolánkban június 17-én folytak le az évről vizsgák. A következő 1933/34. isk. évről a beiratások június 26 és 27-én tartatnak meg, délelőtt 8—12-ig. Felhívjuk egyháztagjaink figyelmét kitünő iskolánkra és kérjük őket, hogy gyermekeiket lehetőleg ide irassák be.

D. L. Ihmels szászországi ev. püspök, ki egyetemes gyűlésünkön is megjelent 1929-ben, és az ökömenikus egyházi mozgalomnak egyik legismertebb vezére volt, július 1-én készült nyugalomba. Időközben azonban az Ur magához szólította az örök nyugalomba. Június 12-én temették a leipzigai egyetemi templomból. Áldás legyen emléken!

D. Glondys Viktor volt brassói ev. lelkész, D. Deutsch Frigyes utódját a szász püspöki székben, május 29-én iktatták be fényes ünnepély keretében Nagyszébenben. Egyetemes egyházunk képviselőjében D. Geduly Henrik püspök vett részt a beiktatáson. Az új püspök a román királytól magas kitüntetést kapott, melyet a kultuszminiszter személyesen adott át. Az ünnepi ebéd fél 2 órakor kezdődött és hét óra hosszat tartott, míg a több mint 800 főnyi vendégsereg szónokai üdvözléseiket és jókívánásaikat elmondták.

Luther Márton születésének 450-dik évfordulóját a német Luther Márton-Szövetség azzal akarja megünnepelni, hogy az egész földkerekség evangélikusai között szeretetadományokat gyűjt az ukrán evangélikus egyház felsegítésére. A felhívást a lutheránus világkonferencia vezetőférfiai írták alá. Hazánkban báró Radvánszky Albert egyet. felügyelő, D. Raffay S. püspök, Ziermann Lajos gyámintézeti elnök, Scholtz Ödön esperes és Bárdy Ernő alesperes.

A soproni theol. fakultáson Dr. Kiss Jenő tanárt választották meg dékánnak a következő évről.

A német ev. egyházak szövetségének elnöke, D. dr. Kapler, ki néhány évvel ezelőtt egyetemes gyűlésünkön is megjelent, Bodelschwinghnek birodalmi püspökké történt kinevezetésével befejezettek látja azt a munkát, melynek részese kívánt lenni és azért egészségi okokból is megvalósította régebben bejelentett szándékát, hogy hivataláról lemond. 1925 óta volt vezetője a német ev. egyházak ügyeinek. Az egyházi közéletben közel 40 év óta szolgált. Az ev. egyházak szövetségének

választmánya a legmelegebben méltatta megváló elnöknek kiváló egyházi szolgálatait.

Ausztria pünkösd hétfőjén írta alá a vatikánal kötött megegyezést, mely többek között egyenlő jogúvá teszi az egyházi házasságkötést a polgárral. Innsbruckot püspöki székhelyé teszi a concordatum, Kismartonban pápai pralaturát szerveznek.

Liverpoolban pünkösd hétfőjén tették le pápai legatus jelenlétében annak a róm. kath. templomnak alapkövét, melyről lapunk április 6-i számában közelebbi adatokat hoztunk.

Hegyen Épített Városra fizettek: Báró Kaas Albert 6, Liedemann Ferenc 3, Pap Mihály 3 pengőt.

A budapesti esperesség június 16-án tartotta idei közgyűlését a Deák-téri egyházi tanácssteremben, mely egészen megtelt. Az esperes beszámolójában — tekintettel a sulyos időkre — elég biztató képet rajzolt az egyházi életről. Szólt a felekezeti békéről is, mely sehogsem akar helyreállani. Idézte a M. Kultúra idei évfolyama 408. oldalán olvasható ezt a részt: »*Érdekes dolog, hogy a katolikus-protestáns házasságokban mindig sokkal gyakoribb eset az, hogy a nő katolikus, mint az, hogy a férfi. Sokkal gyakrabban kér meg és vesz el prot. férfi katolikus nőt, mint katolikus férfi protestáns nőt. Ezt mással magyarázni bajoson lehet, mint azzal, hogy a katolikus leányok közt több az ártatlan, több a szüzi bájjával a férfi szívét megnyerő, mint a protestánsok között...* A protestáns férfiak gyakrabban találják alkalmas feleségnek a katolikus leányokat, mint a hitbelieket. A katolikusoknak nyugodtabban mernek hűséget esküdni.« Az egyházmegyei gyűlés ezt a hangot viszautasította és ezt a határozatát az egyetemes felügyelőnek is megküldi. Az egyházmegyei tanfelügyelő jelentéseihez Gaudy és Majba Vilmos szóltak hozzá a polemizáltak felfogásával. Javasatait előbb a tanítótestülettel és vallásánárokkal kell tárgyalatni és csak azután fogadhatja el azokat a megyei gyűlés. Majba Vilmos sürgette a lelkesi és vallásánári állás különválasztását, mint azt az egyetemes gyűlés már elrendelte. Minthogy a július 1-én életbe lépő lelkészválasztási szabályrendelet szerint a missziói lelkesi állás rendes lelkesi állás, az egyházmegyei gyűlés kéri az egyet. közgyűlés 1931. évi határozatának feloldását, mert a kettő között ellentét van.

A **belmissziói bizottság** javasolja, hogy minden gyülekezet költségvetésileg gondoskodjék szegényeiről, sürgeti az egyet. liturgiai bizottság munkáját, kéri, hogy minden lelkesi hivatalban álljon a hívek szaknévsora rendelkezésre a hittestvérek munkapártolása céljaira, minden év őszén legyen presbiteri konferencia és a folyó évi egyetemes gyűlés előestéjén, november 9-én, legyen nagy evangélikus est a pesti Vigadó nagytermében. A közgyűlés jóváhagyta a budai egyház határozatát a Fortuna-utcai bérház lebontása ügyében.

A közgyűlés a bejelentett felebezéseket mind elutasította. Az előadó nem nagyon erőltette meg magát, hogy a közgyűlés tagjaival a felebezések tárgyát megismertesse. A közgyűlés végül kérvényeket tárgyalt és kiküldte a kerületi gyűlésre képviselőit.

Az »Evangélikus Élet« június hó 11-én megjelent számában, a 8. oldalon »A Szerkesztő üzenetei« címen a következő közlemény olvasható:

»418-as előfizető. Ön azt követeli tőlünk, hogy utasítsuk vissza a legnagyobb erélyességgel azokat a támadásokat, amelyek tiszteletben álló egyházi férfiak és intézmények ellen a »Hegyen Épített Város«-ban egy

idő óta megjelennek. Legnagyobb sajnálatunkra ezt nem tehetjük. Nem pedig azért, mert a H. É. V. annyira egyetlen ember véleményét képviseli és annyira nem közvélemény, hogy kár volna válaszukkal lovat adni alája. Lehet-e komolyan venni azt a lapot, melyet első betűjétől az utolsóig egyetlen ember ír és amelyre ez az egy ember üti szellemének bélyegét és amelyben ez az egy ember parancsolja rá az olvasókra egyni nézeteit? Lehet-e komolyan venni azt a lapot, melyben ez az egy ember végzi állandóan az öntömjenézés munkáját? Ez a név a lap minden számában dült szedéssel 13—15-ször fordul elő. Pardon, tévedtünk. A legutolsó számban neve csak tizszer olvasható. E lap szerkesztője is valamikor komolyan vette ezt az embert, mert szertelenségei dacára nemes idealistának tartotta. Azóta kénytelen volt álláspontját lényegesen revidálni. Ne akarja tehát, kedves testvérem, hogy a H. É. V. dolgaival foglalkozzunk. Az evangélikus egyház óriási többségét ennek az embernek a véleménye egyáltalában nem érdekli.« — Eddig a közlemény. T. olvasóink legjobban ítélhetik meg, hogy mennyi evangélikus vonás van ebben a közleményben. Mi a sajtótörvényre való hivatkozással a valóságnak megfelelő helyreigazítást küldtünk az »Ev. Élet« szerkesztőjének, ő azonban önszántából nem akar az igazságnak helyet adni. Remélhető, hogy a sajtóbírósg majd érvényt szerez az igazságnak.

Június 16-án tárgyalta a kir. ítélőtábla *Gadó-tanácsa* a **Szentjobb-pört**, melyben Nagy Lajos forszai ref. lelkész a budapesti büntetőtörvényszék Tőrek-tanácsa feltűnést keltő körülmények között vallás elleni vétség címén 8 napi elzárásra és 300 pengő bírságra ítélte. (Lásd HEV. 1933. febr. 23. számát is.) A tárgyalóterem egészen megtelt közönséggel, még vidéki lelkészek is megjelentek a hallgatóság között. *Dr. Boda Jenő* védő — miután az ítélőbírósg a szakértők kihallgatását elutasította — védőbeszédjében kifejtette, hogy a vád tárgyává tett cikkben nincs gyalázás, tiszteletlenség, nincs közbotrány. Ismertette a Szt. István királyról szóló legendát és megállapította, hogy az u. n. Szentjobb csak 1771 óta vallásos kultusz tárgya. Minthogy a protestáns hitvallások becikkelyezett törvények, jogunk van a róm. kath. ereklyetisztelet ellen tiltakozni és ezt nem lehet vallásghaláznak minősíteni. A róm. kath. egyház álláspontja szerint sem szabad a Szentjobbot imádni. *Nagy Lajos* lelkész, a külföldön élő magyar, magyarázta, hogy milyen lelki okok kényszerítették a Szent Istvánnap körmenet rádióbemondójának, dr. Koudelának kijelentése ellen való tiltakozásra. Fejtette a róm. kath. egyház álláspontját az ereklyékkal szemben, mely ellen a bemondó vétett. Hangsúlyozta, hogy Calvin Jánosnak az ereklyékről írott műve a tridentinai zsinatot is kényszerítette álláspontjának megváltoztatására. Ha a kath. egyház a magyar nemzet reprezentánsa akar lenni, azokra is tekintettel kell lennie, kik nem katolikusok és a saját tanításához is kellene ragaszkodnia. *A bíróság végzésével a bizonyítás kiegészítését rendelte el* arra nézve, hogy a cikknek a Kalvinista Szemlében való megjelenésekor dr. Sebastyén Jenő volt-e a felelős szerkesztő és vajlon törvényesen volt-e bejelentve a polgármesteri hivatalnál néhai Tölgyessy Zoltán, mint a felelős szerkesztő helyettese.

SZIGETI újból megnyílt
Valódi ezüst **ékszer, óra**
20% engedmény.

Budapest, IV. Kecskeméti-utca 9. szám
(a Kálvin-tér közelében).
Urvacsorai és keresztelő edények.

SOMOGYI szücsnél
Rákóczi-út 10

Rókák leszállított árban
Műhely: Rákóczi-út 23. szám, I. emelet

Tel. 36-3-14.

Első Magyar

Általános Biztosító Társaság

Alakult 1857-ben. — Budapest IV., Vigadó-tér 1.

A legrégebb és legnagyobb magyar biztosító int. zet.

Az evangélikus egyháznak harminc év óta szerződéses biztosító társasága.

Fiókjai vannak az ország egész területén.

Elfogad biztosításokat a következőkre:

Emberélet és baleset, tűz,
jég, üveg, autó, géptörés, betörés,
pénztári kiküldött kirablása, szállítmány, utipoggyász, értékküldemény, állat és szavatosság.